

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА

Факультет психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ФІЛОСОФІЯ»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський).

Освітня програма: Комп'ютерна інженерія.

Спеціальність: F7 Комп'ютерна інженерія

Галузь знань: F Інформаційні технології

Затверджено на засіданні кафедри
філософії, соціології та релігієзнавства
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	«Філософія»
Викладач	Макарова Алла Олександрівна
Контактний телефон викладача	+380954171644
E-mail викладача	alla.makarova@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Упродовж семестру за встановленим розкладом на кафедрі
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни «Філософія» є зв'язок наукової методології філософії та комп'ютерної інженерії в контексті загальної проблематики суспільних та природничих, інформаційних і технічних наук і завдань громадянської освіти.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> вивчення навчальної дисципліни є пояснити студентам важливе місце і роль філософії у контексті світоглядного суспільного та природничого, інформаційного та технічного знання, виявити головні риси філософського мислення та методології, ознайомити з найбільш значущими світоглядними ідеями філософії в контексті результатів технічних досліджень на всіх етапах цивілізаційного розвитку.</p> <p><u>Основними цілями</u> вивчення дисципліни є:</p> <ul style="list-style-type: none"> - сформувані критичне осмислення теорій, принципів, методів і понять у сфері професійної діяльності у зв'язку із методологією суспільних наук, зокрема філософії як інтегральної суспільнознавчої дисципліни; - розкрити її зв'язки із природничими/технічними ідеями та науками; - виявити філософське трактування понять та ідей природничих та технічних наук, зокрема, фізики, логіки, інформатики, математики, біології, медицини; - сформувані здатність донесення до фахівців і нефахівців ідей, інформації з власного досвіду та аргументації з рішення проблем фахової дисципліни методами філософського аналізу та синтезу; - поглибити відповідальність і автономність: здатність філософськи обґрунтовувати шляхи управління складною технічною або професійною діяльністю чи проектами; усвідомлення важливості та спроможності нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах; вміння формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти науково-технічної революції; розуміння особливостей організації та керівництва професійним розвитком осіб та груп; здатність продовжувати навчання із значним 	

ступенем автономії;

= сформувати громадянську та культурну компетентність.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати концептуальні наукові і практичні знання та поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички, майстерність та інноваційність на рівні, необхідному для розв'язання складних спеціалізованих задач і практичних проблем у сфері професійної діяльності або навчання.

Знання:

= предмету і завдань філософії;

= основ методології філософії як суспільної науки, що базується на метафізичному аналізі фізичних явищ та явищ інформаційного світу;

= найважливіших позицій філософського осмислення буття, свідомості, пізнання, методу, людини, історії, суспільства, культури у контексті специфіки фізичних явищ та явищ інформаційного світу;

= особливостей історичного розвитку філософії у її зв'язку із природничими, інформаційними та технічними науками, характерних рис античного, середньовічного, ренесансного, новочасного та сучасного світогляду;

= найважливіші поняття філософії кожного з періодів;

= суть зв'язків та відмінностей між головними філософськими позиціями.

Вміння:

= застосовувати одержані знання у навчальній та професійній діяльності (експлікувати найважливіші ідеї представників античної, середньовічної, ренесансної, новочасної та сучасної філософії, як емпірично обґрунтовані, до власних ідей та розробок);

= орієнтуватися у світоглядних парадигмах гуманітарно-природничого та гуманітарно-технічного спрямування, критично оцінювати соціальні, культурні, політичні та інші процеси;

= філософськи обґрунтовано вести спілкування та диспути з професійних питань, у тому числі іноземною мовою, усно та письмово;

= застосовувати філософську методологію та знання з філософії науки при проведенні процедур збору, інтерпретації та застосування даних.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми під час професійної діяльності в комп'ютерній галузі або навчання, що передбачає застосування теорій та методів комп'ютерної інженерії і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК7. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні компетентності: -

Програмні результати навчання:

ПРН4. Знати та розуміти вплив технічних рішень в суспільному, економічному, соціальному і екологічному контексті.

ПРН14. Вміти поєднувати теорію і практику, а також приймати рішення та виробляти стратегію діяльності для вирішення завдань спеціальності з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних, державних та виробничих інтересів.

ПРН20. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж усього життя з метою поглиблення набутих та здобуття нових фахових знань, удосконалення креативного мислення.

ПРН21. Якісно виконувати роботу та досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	14 год.
Практичні заняття	16 год.
Самостійна робота	60 год.

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
III	Комп'ютерна інженерія	II	Нормативна

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість годин		
	лекції	практ. заняття	сам.роб.
Тема 1. Метафілософія та філософські дисципліни.	2	2	8
Тема 2. Онтологія та феноменологія.	2	1	8
Тема 3. Метафізика та діалектика.	2	1	8
Тема 4. Гносеологія, епістемологія, філософія науки. Філософія мови, математики, логіки.	2	4	10
Тема 5. Філософія фізики, біології, медицини.	2	4	10

Тема 6. Філософська антропологія та аксіологія. Етика та естетика.	2	2	8
Тема 7. Соціальна філософія і філософія історії.	2	2	8
ЗАГ.:	14	16	60

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Лекції – присутність на конкретній лекції оцінюється в один бал (вага оцінки за лекційну частину – 10% максимум);</p> <p>Практичні заняття - оцінка складається із двох завдань:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Глосарій до кожної з тем курсу (вага оцінки – 10 % максимум); 2. Доповідь (або презентація) до кожної з тем курсу (вага оцінки – 10 % максимум); <p>Самостійна робота - переклад фахового тексту (уривку тексту) з філософії інформаційного світу (логіки, математики, біології, інформаційних систем...) українською мовою для формування колективної хрестоматії (вага оцінки – 20 % максимум);</p> <p>Індивідуальна робота - філософське аналітичне есе за літературно-філософським твором (вага оцінки – 10 % максимум);</p> <p>Контрольна робота – підсумкове тестування за матеріалами курсу (40 питань – по 10 питань на тему; вага оцінки кожного питання – 1 бал; загальна вага оцінки контрольної роботи – 40 максимум).</p> <p>Для заочної форми навчання передбачені:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Робота з глосарієм, узагальнений варіант у поділі на 2 модуля (по 5 балів за модуль; загальна вага оцінки – 10 % максимум; вимоги в цілому аналогічні до стаціонарної форми навчання); - Переклад фахового тексту (вага оцінки – 10 % максимум; вимоги в цілому аналогічні до стаціонарної форми навчання); <p>Тестування на 80 питань по 1 балу за питання (вага оцінки – 80 % максимум; вимоги в цілому аналогічні до стаціонарної форми навчання).</p>
Вимоги до письмових робіт	<p><i>Види письмових робіт :</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Глосарій - (словник термінів) до визначеної теми. Вага оцінки: 10 % максимум. Форма виконання: конспект (скопіювати з базової літератури - роздрукувати – вклеїти до зошиту (бажано послідовно). Оформлення: Заголовок - «Глосарій з теми №... (назва теми повністю). Знизу заголовка вклеюються аркуші зі словником. Викладач переглядає роботи на кожному практичному занятті. 2. Доповідь – огляд інформації з підручників та інших

довідкових джерел за темами практичних занять до визначеної теми. Вага оцінки: 10 % максимум. Форма виконання: текст у форматі Microsoft Word, бажано за пунктами плану семінарського заняття. Обсяг – 3 сторінки. Висилається викладачу на офіційну пошту alla.makarova@cnu.edu.ua, файл підписано «Доповідь до практичного заняття з філософії № ...», можливе формування спільного файлу на всі доповіді за темами курсу. Бажано також вклеїти створені тексти до вже сформованого конспекту як варіант лекційного матеріалу. Підбір першоджерел – довільний або за рекомендаціями викладача. Джерела вказуються у списку літератури. **Можливе усне виголошення тексту на конкретному практичному занятті.**

3. **Самостійна робота: Переклад фахового тексту** (уривку тексту) з філософії інформаційних технологій українською мовою для формування колективної хрестоматії. На вибір студента із запропонованого списку або відповідно до знання іноземної мови оригіналу твору. Вага оцінки – 20 % максимум. Форма виконання: текст у форматі Microsoft Word, обсяг – 3 і більше сторінок. Висилається викладачу на офіційну пошту alla.makarova@cnu.edu.ua, файл підписано «Переклад першоджерела студентом...», **необхідне формування спільного файлу «хрестоматії».**

4. **Індивідуальна робота: Есе = Філософське аналітичне есе за літературно-філософським твором.** Вага оцінки – 10 % максимум. Форма виконання: конспект. Бажано письмово (від руки). Допускається набір тексту і вклеювання його до конспекту, тоді вимагається електронну версію файлу надіслати викладачу на офіційну пошту alla.makarova@cnu.edu.ua

Джерело: Айзек Азімов. «Логіка». Посилання на ресурс (аудіокнига українською):

<https://www.youtube.com/watch?v=SdS9VLH9G-g>

Обсяг роботи: від 3 до довільної кількості сторінок. Зміст роботи: аналіз філософських та технічних проблем взаємодії/співіснування/спілкування Людини з умовно розумним надпотужним Нелюдським Джерелом світобудови; проблема існування людини в екстремальних незвичних для буденної свідомості умовах; потреба адаптації, визначення моделі поведінки тощо (інші побачені проблеми). Спеціальне завдання: простежити з ТОЧКИ ЗОРУ ФАХІВЦЯ З КОМП'ЮТЕРНОЇ ІНЖЕНЕРІЇ у тексті описи механізму ЛОГІЧНОЇ ТА ЕКЗИСТЕНЦІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ із К'юті на різних етапах його розвитку;

	звернути увагу на опис паттернів раціонального та емоційного ставлення до ситуації, проаналізувати можливість створення Штучним інтелектом власної суспільно-культурної організації з окремою від людини, автономною та автократичною вертикаллю управління тощо. Індивідуальне завдання: оцінити ефективність стратегій комунікації кожного з двох техніків, запропонувати модель своєї дії як людини-техніка в цій ситуації. Можливе усне обговорення (дискусія за підсумками аналізу) на передостанньому/останньому практичному занятті.
Практичні заняття	Практичні заняття - оцінка складається із двох завдань: 1. Глосарій до кожної з тем курсу (вага оцінки – 10 % максимум); 2. Доповідь (або презентація) до кожної з тем курсу (вага оцінки – 10 % максимум). Всього вага оцінки роботи на практичних заняттях – 20% від загального обсягу виконуваних робіт. На практичних заняттях відбувається аналітичне та дискусійне обговорення піднятих у лекційному курсі проблем.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент допускається до здачі письмової контрольної роботи у вигляді підсумкового тестування за наявності конспекту із глосаріями (словниками) з курсу лекцій. За таких умов студент може претендувати на рівень Е (50-59 балів) або рівень Д (60-69 балів). Студент може самостійно визначати, яку з наступних робіт він бажає виконати: за наявності доповідей (презентацій) студент може розраховувати на рівень С (70-79 балів), за наявності самостійної роботи він може претендувати на рівень В (80-89 балів), за наявності індивідуальної роботи може претендувати на рівень А (90-100 балів). Тестовий контроль становить 50% оцінки від загальної ваги курсу.
Підсумковий контроль	Формою контролю є залік ; Формою здачі є письмово-усна, комбінована); Залік реалізується на підставі пред'явленого студентом конспекту з курсу та виконаних тестових завдань з курсу..

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи. Письмові роботи виконують здобувачі освіти, які навчаються за загальним графіком, відповідно до [«Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#), та індивідуальним графіком, відповідно до [«Положення про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

Види письмових робіт :

1. **Глосарій** - (словник термінів) до визначеної теми. Вага оцінки: 10 %

максимум.

2. **Доповідь** – огляд інформації з підручників та інших довідкових джерел за темами практичних занять до визначеної теми. Вага оцінки: 10 % максимум.
3. **Самостійна робота: Переклад фахового тексту** (уривку тексту) з філософії інформаційних технологій українською мовою для формування колективної хрестоматії.
4. **Індивідуальна робота: Есе = Філософське аналітичне есе за літературно-філософським твором.**
5. **Тестування** за темами лекційних/практичних занять.

Академічна доброчесність. У [«Кодексі честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника»](#) встановлено морально-етичні принципи та правила поведінки для всіх учасників навчально-освітнього процесу. За цим документом представники університетської громади повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності та у всій своїй навчальній і викладацькій діяльності зобов'язані діяти порядно і доброчесно. За дотриманням членами університетської громади морально-етичних та правових норм цього Кодексу відповідає [Комісія з питань етики та академічної доброчесності](#) при університеті, яка відстежує і регламентує поведінку здобувачів освіти в навчальному процесі.

Не допускається передавання паролю до свого облікового запису до системи дистанційного навчання. Не допускається при виконанні письмових робіт плагіат чи використання чужих студентських робіт, які пред'являються як свої.

Відвідування занять урегульовано [«Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

На період дії військового стану допустиме відхилення від дедлайнів в розумних межах. Допускається відносно вільне відвідування занять за умови пред'явлення на момент заліку конспекту із виконаними письмовими роботами, в залежності від оцінки, на яку розраховує студент. Для отримання рівня «добре» слід бути присутнім на більшості лекційних занять та більшості практичних, для отримання рівня «відмінно» слід бути присутнім на всіх заняттях курсу.

Неформальна освіта. Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує [«Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»](#).

Студент самостійно обирає джерела для підготовки до семінарських занять (єдиного підручника немає), допускається відхилення від змісту лекційного курсу. самоосвіта в усіх формах вітається; участь у дискусіях на практичних заняттях може компенсувати відсутність частини доповідей за темами

практичних занять.

8. Рекомендована література

Література (базова):

Гнатюк Я.С. Аналітика філософії: Навч. Посіб. /Я.С.Гнатюк. – К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. – 236 с.

Терешкун О.Ф. Гуманітарно-наукові парадигми техніки: Монографія / О.Ф.Терешкун. – Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2016.

Філософія науки: навчальний посібник /І.М.Гоян, І.С.Матвієнко, С.В.Сторожук; за ред. С.В.Сторожук. – Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2016.

Парновський С. Як влаштовано Всесвіт. Вступ до сучасної космології / Парновський С., Парновський О. – Львів: Вид-во Старого Лева, 2018.

Додаткова література:

1. Історія філософії в термінах: навч. посіб./ А.І.Абдула, Н.П.Козаченко, О.П.Панафідіна. – Кривий Ріг: Криворізький педагогічний інститут ДВНЗ „Криворізький національний університет”, 2013. – 175 с.

2. Історія філософії: Словник / За заг. ред. В. І. Ярошовця. – К.: Знання України, 2006. – 1200 с.

3. Киричок О.Б. Філософія: підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Полтава: РВВ ПДАА, 2010. – 381 с.

4. Пазенок В.С. Філософія: навчальний посібник. – К.: Академвидав, 2008. – 280 с.

5. Петрушенко В. Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти I-IV рівнів акредитації / Петрушенко В. Л. – К.: „Каравела”; Львів : „Новий світ-2000”, 2001. – 448 с.

6. Петрушенко В.Л. Філософія: Курс лекцій: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації. – 3-тє видання, перероб. і доповн. – Львів: Магнолія плюс; видавець СПД ФО В.М.Піча, 2005. – 506 с.

7. Подольська Є.А. Філософія. Підручник. – К.: Фірма „Інкос”, Центр навчальної літератури, 2006. – 704 с.

8. Присухін С.І. Філософія: Навч. посіб. У 2 ч. Ч.ІІ. Система філософії у визначеннях, поясненнях, схемах, таблицях. К.: КНЕУ, 2006. 168 с.

9. Причепій Є.М. Філософія: підручник / Є. М. Причепій, А. М. Черній, Л. А. Чекаль. – К.: Академвидав, 2006. – 592 с.

10. Філософія: Навч. посіб. / Л. Губерський, І. Надольний, В. Андрущенко та ін.; за ред. І. Надольного. – К.: Вікар, 2008. – 534 с.

11. Філософія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С.П.Щерба, В.К.Щедрін, О.А.Заглада; За заг. ред. С.П.Щерби. – К.: МАУП, 2004. – 216 с.

12. Філософський енциклопедичний словник / Гол. ред. В. І. Шинкарук. – К.: Абрис, 2002. – 742 с.

13. Ярошовець В.І. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму. Підручник. – К.: Знання України, 2004. – 214 с.

Рекомендована література для перекладу фахового тексту (уривку тексту) з

філософії інформаційних технологій (логіки, математики, біології, інформаційних систем...) українською мовою для формування колективної хрестоматії:

1. Г.Вейль. Математичне мислення.
2. Івс Г. Про математичну логіку та філософію математики.
3. Кантор Г. Праці з теорії множин.
4. Клайн М. Математика. Втрата визначеності.
5. Пуанкаре А. Математика і логіка.
6. Фреге Г. Логіка і логічна семантика: збірник праць.
7. Томпсон М. Філософія науки.
8. Вернадський В.І. Науковий світогляд і філософія..
9. Пермінов В. Я. . Філософія і підстави математики.
10. Франк Філіп. Філософія науки. Зв'язок між наукою і філософією.
11. В.А.ШТОФФ. Моделювання і філософія.

Ресурси:

https://web.archive.org/web/20050117024005/http://www.icfcst.kiev.ua/MUSEUM/G1_HALL2/books1_r.html (бібліографія академіка В.М.Глушкова);

12. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_eav/cgiirbis_64.exe?S21CNR=20&S21STN=1&S21REF=2&C21COM=S&I21DBN=EAV&P21DBN=EAV&S21All=%3C.%3EU%3D%D0%A4%D0%86%D0%9B%D0%9E%D0%A1%D0%9E%D0%A4%D0%86%D0%AF%3C.%3E&S21FMT=fullwebr&Z21ID= (бібліографія академіка В.І.Вернадського)..

Викладач:

Макарова Алла Олександрівна,
доцент кафедри філософії, соціології та релігієзнавства